

贈閱

ЛЮ ЦЗЕ-ЖУН

РУССКАЯ ГРАММАТИКА

НА РУССКОМ И КИТАЙСКОМ ЯЗЫКАХ

часть I

МОРФОЛОГИЯ

Издание шестое

时代出版社

俄文文法

中俄文講述

劉澤榮編

上冊

詞

法

(第六版)

中俄文講述

俄 文 文 法

上冊 詞法

劉澤榮編

(第六版)

Лю Цзе-жун

РУССКАЯ ГРАММАТИКА

на русском и китайском языках

часть I

морфология

издание шестое

時 代 出 版 社

一九五六年·北京

內 容 提 要

本書是為中國學生學習俄文而編寫的，內容講述名詞、形容詞、代名詞、數詞、動詞、副詞、前置詞、連接詞、小品詞和感嘆詞。本書所有的講解部分，全用簡明扼要的俄文和中文對照講述，舉例恰當，容易理解。配合每節的講解，有豐富適當的習題。習題分補詞尾、填空白等。讀完本書之後，可達到基本上了解俄文詞法的水平。

時 代 出 版 社 出 版

北京市書刊出版總營業許可證出字45號

(北京阜外百萬莊出版大樓)

新 華 書 店 發 行

北京五十年代印刷廠印刷。北京第三號訂生產合作社裝訂

1955年10月北京初版 1956年7月第2次印刷

開本：787×1092 1/25 印張：16 字數：347千字

2,401—3,900冊 定價(10)2.01元

目 次

第一章 字母，詞，詞類

§ 1. 字母表	1
§ 2. 字母	4
§ 3. 無音字母及半元音字母之用法	5
§ 4. 詞及詞之構造	7
詞的部份	7
音節	8
移行之規則	8
重音	9
§ 5. 詞類	9

第二章 名詞

§ 6. 定義	11
§ 7. 性	12
根據意義定性	12
根據詞尾定性	13
其他各詞類的性	17
§ 8. 數	19
一般的規則	20
祇用單數的名詞	21
祇有複數形式的名詞	23
具有不同形式和意義的複數名詞	23
他種詞類的變數	24
§ 9. 格與變格	27
第四格的特點	35
§ 10. 第一格	42
§ 11. 第四格	44
§ 12. 第二格	46

§ 13. 第三格	56
§ 14. 第五格	63
§ 15. 第六格	69
§ 16. 三種變格法	72
§ 17. 第一變格法	73
§ 18. 第二變格法	79
§ 19. 第二變格法中各種特殊情形	84
§ 20. 單數第二格和第六格的特殊詞尾	91
§ 21. 第三變格法	94
第三格法中的特殊情形	96
§ 22. 三種變格法規則以外之名詞	98
§ 23. 不變格的名詞	99

第三章 形容詞

§ 24. 定義和分類	103
§ 25. 形容詞的變格	107
§ 26. 詞幹以硬輔音結尾的形容詞的變格	109
§ 27. 各形容詞變格法通行規則	110
§ 28. 詞幹以軟輔音結尾的形容詞的變格	111
§ 29. 詞幹以 Г, К, Х 結尾的形容詞的變格	113
§ 30. 詞幹以 Ж, Ч, Ш, Щ 結尾的形容詞的變格	115
§ 31. 詞幹以 Л 結尾的形容詞的變格	117
§ 32. 屬性形容詞的變格	118
§ 33. 短尾形容詞	123
§ 34. 不能變為短尾的形容詞	126
§ 35. 形容詞之三級	127
§ 36. 單式比較級	128
§ 37. 複式比較級	133
§ 38. 形容詞的最高級	134
§ 39. 形容詞形式的名詞	141

第四章 代詞

§ 40. 代詞的分類	144
§ 41. 人稱代詞	146
§ 42. 指己代詞 (自復代詞)	149
§ 43. 屬性代詞 (物主代詞)	150
§ 44. 疑問或關係代詞	153
§ 45. 指示代詞	157
§ 46. 限定代詞	159
§ 47. 否定代詞	162
§ 48. 不定代詞	166

第五章 數詞

§ 49. 指量數詞和次第數詞	170
§ 50. 基數詞與名詞之結合	173
§ 51. 數詞與形容詞之結合	179
§ 52. 基數詞之變格	182
§ 53. 複式基數詞的變格法	185
§ 54. 序數詞	186
§ 55. 分數	188
§ 56. 不定量數詞	192
§ 57. 集合數詞	195
§ 58. 某些單位	198
§ 59. 時間的表示	199
§ 60. 幾點鐘?	202

第六章 動詞

§ 61. 動詞的各形	206
§ 62. 動詞的變化	207
§ 63. 動詞現在時的變化	208
§ 64. 各種特殊情形	212
§ 65. 帶 -СЯ 的動詞之變化	217
§ 66. 過去時	219

§ 67. 過去時某些特殊情形	221
§ 68. 動詞的二體	224
§ 69. 將來時	226
§ 70. 動詞二體的形式	227
§ 71. 未完成體動詞變為完成體的方法	228
§ 72. 完成體動詞變為未完成體的方法	231
§ 73. 變體的其他方法	235
§ 74. 只有一體的動詞	237
§ 75. 兩體同形的動詞	238
§ 76. 數種動詞之三時及二體	239
§ 77. 不定態運動動詞和定態運動動詞	248
§ 78. 時和體的意義	253
§ 79. 時體意義表	262
§ 80. 動詞的不定形式 (原形)	263
§ 81. 動詞的式·敘述式	266
§ 82. 命令式	267
§ 83. 第三人稱的命令式	273
§ 84. 第一人稱的命令式	275
§ 85. 命令式與體的關係	276
§ 86. 命令式的某些特別用法	277
§ 87. 動詞的其他形式當作命令式	278
§ 88. 假定式	279
§ 89. 及物動詞和非及物動詞	282
§ 90. 準及物動詞	284
§ 91. 動詞的態	286
§ 92. 各態的意義	288
§ 93. 帶 СЯ 動詞的其他意義	293
§ 94. 形動詞	295
§ 95. 形動詞之變格	299
§ 96. 短尾被動形動詞	302

§ 97. 副動詞	304
§ 98. 動詞變化總表	309
§ 99. 動詞 «БЫТЬ»	312

第七章 副詞

§ 100. 定義及分類	319
§ 101. 副詞之構造法	323
§ 102. 比較級的副詞	325
§ 103. 幾種規則	326

第八章 前置詞

§ 104. 定義	329
§ 105. 最常用的前置詞	330

第九章 連接詞

§ 106. 定義及分類	344
------------------------	-----

第十章 語氣詞及感嘆詞

§ 107. 語氣詞	349
§ 108. 語氣詞的書寫規則	352
§ 109. 語氣語 НЕ 與 НИ	354
§ 110. 感嘆詞	356

第十一章 詞的構造

§ 111. 詞的各部分	359
§ 112. 前綴	360
§ 113. 後綴	366
§ 114. 複合詞	371
§ 115. 音變	372
附錄: 動詞變化表	373

ГЛАВА I 第一章

Буквы, слова, части речи

字母, 詞, 詞類

§ 1. АЛФАВИТ 字母表

Аа Ёё Вв Гг Дд Ее Ёё

Аа Бб Вв Гг Дд Ее Ёё

Жж Зз Иий Кк Лл Мм

Жж Зз Иий Кк Лл Мм

Нн Оо Пп Рр Сс Тт

Нн Оо Пп Рр Сс Тт

Уу Фф Хх Цц Чч Шш

Уу Фф Хх Цц Чч Шш

Щщ ъ ы ь Ээ Юю Яя

Щщ ъ ы ь Ээ Юю Яя

	Буквы 字母	Названия букв 字母之名稱	英文 譯音	Произношение букв 字母之發音
1	А а	а	a	如英文 a 在 father
2	Б б	бэ	b	„ „ „ b „ boy
3	В в	вэ	v	„ „ „ v „ vote
4	Г г	гэ	gh	„ „ „ g „ good
5	Д д	дэ	d	„ „ „ d „ debt
6	Е е	е	yeh	„ „ „ ye „ yet
	(Е ё)	ё	yoh	„ „ „ yo „ yoke
7	Ж ж	жэ	zsh	„ „ „ s „ pleasure (如法文 j „ je)
8	З з	зэ	z	如英文 z „ lazy
9	И и	и	ee	„ „ „ ee „ meet
10	Й й	и краткое (短音 и)		如國語「海」hai 字中之 i
11	К к	ка	k	如英文 k 在 kind
12	Л л	эль	l	„ „ „ l „ well
13	М м	эм	m	„ „ „ m „ my
14	Н н	эн	n	„ „ „ n „ pen
15	О о	о	o	„ „ „ o „ more
16	П п	пэ	p	„ „ „ p „ port
17	Р р	эр	r	„ „ „ rr „ error
18	С с	эс	s	„ „ „ s „ so
19	Т т	тэ	t	„ „ „ t „ tell
20	У у	у	oo	„ „ „ oo „ book

21	Ф	ф	эф	f	如英文 f 在 full
22	Х	х	ха	kh	如國語「哈」ha 字中之 h
23	Ц	ц	це	ts	如英文 ts 在 mats
24	Ч	ч	че	ch	„ „ „ ch „ check
25	Ш	ш	ша	sh	„ „ „ sh „ short
26	Щ	щ	ща	shch	
27	Ъ	ъ	твёрдый знак (硬音號)	—	無音
28	Ы	ы	ы	—	如國語「分」fèn 字中之 ê
29	Ь	ь	мягкий знак (軟音號)	—	無音
30	Э	э	э	e	如英文 e 在 egg
31	Ю	ю	ю	u	„ „ „ u „ mute
32	Я	я	я	ya	„ „ „ ya „ yard

Примечание:

В русском алфавите до революции 1917 г. кроме указанных выше букв были ещё следующие буквы, ныне упразднённые:

註:

一九一七年革命以前，在舊俄字母表中，除上開各字母以外，尚有現已廢除的如下各字母：

- 1) «І і» (И с точкой)—читалась как 讀如 И
- 2) «Ѣ ѣ» («ять») „ „ Е
- 3) «Ѧ ѧ» («фита») „ „ Ф

§ 2. БУКВЫ 字 母

Буквы делятся на: 字母分爲:

Гласные буквы: 元音字母:

а, е, (ё), и, о, у, ы, э, ю, я,

Согласные буквы: 輔音字母:

б, в, г, д, ж, з, к, л, м, н, п, р, с, т, ф, х, ц, ч, ш, щ,

Полугласная буква: 半元音字母:

й

Кроме того есть буквы безгласные (разделительные): ъ, ь.

Некоторые согласные иногда произносятся твёрдо, иногда мягко, например:

此外還有無音字母(分讀號): ъ, ь.

有些輔音有時應作硬音, 有時應作軟音, 例如:

да, до, ду, ды, дэ, д та, то, ту, ты, тэ, т—твёрдо — 發硬音
 дя, дё, дю, ди, де, дь тя, тё, тю, ти, те, ть—мягко — 發軟音
 ла, ло, лу, лы, лэ, л—твёрдо — 發硬音
 ля, лё, лю, ли, ле, ль—мягко — 發軟音

Упражнения в произношении 發音之練習

Ба	бо	бу	бы	бэ	Па	по	пу	пы	пэ
бя	бё	бю	би	бе	пя	пё	пю	пи	пе
Ва	во	ву	вы	вэ	Фа	фо	фу		
вя	вё	вю	ви	ве		фё		фи	фе
Га	го	гу			Ка	ко	ку		
			ги	ге				ки	ке
					Ха	хо	ху		
								хи	хе
Да	до	ду	ды	дэ	Та	то	ту	ты	тэ
дя	дё	дю	ди	де	тя	тё	тю	ти	те

Жа	жо	жу			Ша	шо	шу		
			жи	же				ши	ше
За	зо	зу	зы	зэ	Са	со	су	сы	
зя	зѣ	зю	зи	зе	ся	сѣ	сю	си	се
Ра	ро	ру	ры	рэ	Ла	ло	лу	лы	лэ
ря	рѣ	рю	ри	ре	ля	лѣ	лю	ли	ле
Ма	мо	му	мы	мэ					
мя	мѣ	мю	ми	ме					
На	но	ну	ны	нэ					
ня	нѣ	ню	ни	не					
Ца	цо	цу	цы						
			ци	це					
Ча	чо	чу							
			чи	че					
Ща	що	щу							
			щи	ще					

§ 3. ПРАВОПИСАНИЕ БЕЗГЛАСНЫХ И ПОЛУГЛАСНОЙ

無音字母及半元音字母之用法

1) ъ (твёрдый знак). употребляется в середине слова после согласной перед е, я, ю, ё для того, чтобы отделить согласную от гласной, например:

Съезд 代表會, подъём 上昇, объявление 宣佈, объяснение 解釋。

В середине слова иногда вместо ъ пишут апостроф ('), например:

Под'ём. об'явление.

По старой орфографии писали ъ также в конце слов после согласной буквы.

1) ь (硬音號) 用在單詞之中間, 在輔音字母之後, 在 е, я, ю, ё 之前, 表示輔音字母與元音字母不作拼音。例如:

在單詞中間有時用 (') 之符號代替 ъ, 例如:

依照舊文法 ъ 尚用作詞尾, 在輔音字母之後。

2) ь (мягкий знак пишется после согласной буквы для её смягчения, например:

Мать 母, учитель 教員, учительница 女教員, деньги 錢。

3) й (и краткое) пишется после гласной буквы, например:

Май 五月, русский 俄羅斯的, первый 第一, копейка 戈比, яйцо 雞蛋。

2) ь (軟音號) 用在輔音字母之後, 表示應作軟音, 例如:

3) 短音 и (й) 用在元音字母之後, 例如:

Упражнение 練習

Карандаш. Книга. Перо.

Стол. Стул. Студент.

Бумага. Рука. Голова. Студентка. Тетрадь.

Окно. Яйцо. Молоко. Письмо.

Что это? Это карандаш. Это книга. Это окно.

Кто это? Это студент. Это студентка.

Это чей стол? Это ваш стол.

Это чья комната? Это наша комната.

Это чьё перо? Это моё перо.

Это чья книга? Это моя книга.

У меня есть карандаш. У вас есть книга.

У меня нет карандаша. У меня нет книги. У меня нет пера.

У вас нет стола. У вас нет бумаги. У вас нет письма.

Где ваш карандаш? Мой карандаш здесь.

Где моя книга? Ваша книга там.

Где студент? Он здесь.

Где студентка? Она там.

Чья это книга? Это ваша книга. А где ваша книга? У меня нет книги.

С л о в а :

Карандаш 鉛筆
 стол 桌
 бумага 紙
 студентка 女大學生
 яйцо 雞蛋
 что 什麼
 чей, чья, чьё 誰的
 у меня есть 我有
 у меня нет 我沒有
 где 在何處?
 он, она 他, 她

книга 書
 стул 椅
 рука 手
 тетрадь 練習簿
 молоко 牛乳
 это 這是; 這個
 мой, моя, моё 我的

перо 鋼筆
 студент 大學生
 голова 頭
 окно 窗
 письмо 信函
 что это? 這是什麼?

у вас есть 你們有; 您有
 у вас нет 你們沒有; 您沒有
 там (在) 那裏

здесь (在) 這裏

§ 4. СЛОВО И СОСТАВ СЛОВА

詞 及 詞 之 構 造

Слова бывают: изменяемые (грамматически изменяющие свою форму) и неизменяемые, например:

изменяемые слова 變化的:

книга 書(單數), книги 書(多數),
 я читаю 我讀, читал 我讀過。

неизменяемые слова 不變化的: теперь 現在, над 在上,
 нет 不是。

所有的詞分爲: 變化的(即文法上變形的)及不變化的, 例如:

Части слов 詞 的 部 分

Главная часть слова, выражающая его начальное значение, называется **корнем**.

詞的主要部, 表示詞的原意者, 名爲**詞根**。

Конец слова, подвергающийся изменению, называется **окончанием**.

詞的尾部, 有變化之可能者, 名爲**詞尾**。

Часть слова между корнем и окончанием называется **суффиксом**.

在詞根與詞尾之間的部分名爲**後綴**。

Часть слова перед корнем называется приставкой.

在詞根之前部分名為前綴。

Примеры 示例:

Слово 詞	Приставка 前綴	Корень 詞根	Суффикс 後綴	Окончание 詞尾
книг-а 書 (單數)		книг-		-а
книг-и 書 (複數)		книг-		-и
уч-у (我) 教		уч-		-у
уч-ил 教過		уч-		-ил
уч-ител-ь 教員 (單數)		уч-	-ител-	-ь
уч-ител-я 教員 (複數)		уч-	-ител-	-я
на-уч-ил 已教成	на-	-уч-		-ил
чит-а-ю (我) 讀		чит-	-а-	-ю
про-чит-а-ю (我) 將讀完	про-	-чит-	-а-	-ю

Слог 音節

Слово можно разделить на слоги.

單詞可以分析為音節 (綴音)。

Каждый слог имеет одну гласную букву:

每一音節有一元音字母:

Ка-ран-даш, пе-рo, у-че-ник, у-чи-тель, сту-дент, руc-ский, ки-тай-ский, чи-та-ю.

Правила переноса 移行之規則

1) Слово с одной строки переносить на другую нужно по слогам.

1) 詞應依其音節而移行。

Например: 例如:

ка- каран- кни-
рандаш даш га

2) Слово, имеющее только одну гласную, переносить нельзя.

2) 僅有一個元音字母之詞不可移行。

Например: 例如: мать, дом, стол — переносить нельзя 不可移行。

3) Одну букву переносить нельзя.

3) 一個單獨字母不可移行。

Например: 例如: нельзя 不可: у-

нужно 應當: учи-

читель

тель

4) Две одинаковые согласные
буквы нужно разделить для переноса.

4) 兩個相同的輔音
字母應分離而移。

Например: 例如:

Рус- суб-
ский бота

5) Нельзя перед буквами й и ь
делать перенос.

5) 不可從 й, ь 起
移。

Например: 例如:

нельзя 不可: пис-
ьмо
нельзя 不可: да-
йте

нужно 應當: пись-
мо
нужно 應當: дай-
те

Ударение

重音

Каждое слово имеет своё ударение
на одной из гласных. Например:

每一單字以某一元音
字母爲重音。例如:

Учитель 教員, карандаш 鉛筆, книга 書, государство 國, конституция 憲法。

Примечание:

註:

Если в слове есть буква ё, то
ударение падает на эту букву.

如在詞中有 ё, 則重
音應在該字母上。

Исключения очень редки (в слож-
носоединённых словах).

例外很少 (在複合詞
中)。

§ 5. ЧАСТИ РЕЧИ

詞類

Слова по значению разделяются
на следующие части речи:

所有單詞依其意義可
以分爲如下各詞類:

Части речи 詞類:

Примеры: 示例:

1. Имя существи-

карандаш 鉛筆,

человек 人,

тельное 名詞

весна 春,

Китай 中國。